

WZÓR

RAPORT Z WIZYTACJI **(powtórna ocena programowa - profil praktyczny)**

dokonanej w dniu 12 czerwca 2018 na kierunku filologia

prowadzonym w ramach obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów I i II stopnia
obszar kształcenia

o profilu praktycznym realizowanych w formie niestacjonarnej
na Wydziale Humanistyczno-Społecznym Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie
nazwa podstawowej jednostki organizacyjnej² oraz uczelni

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: prof. dr hab. Dariusz Dolański członek PKA
członkowie: dr hab. Zenon Weigt

Część I: Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 355/2017 Prezydium PKA z dnia 6 lipca 2017

Warunkową ocenę programową uzasadniają zastrzeżenia dotyczące:

1. koncepcji kształcenia i realizacji na ocenianym kierunku studiów programu kształcenia umożliwiającego osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia;
2. organizacji procesu kształcenia;
3. procedur zapewnienia jakości ujętych w wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia.

Ad. 1.

- A) Założone efekty kształcenia wymagają weryfikacji, bowiem nie w pełni definiują specyfikę kształcenia o profilu praktycznym, a niejednoznaczne sformułowanie części z nich utrudnia ocenę możliwości ich osiągnięcia przez studentów ocenianego kierunku studiów.
- B) Praktycznemu profilowi kształcenia powinny odpowiadać treści kształcenia, szczególnie

w odniesieniu do bloku zajęć z praktycznej nauki języka docelowego, techniki nauczania i wykorzystywane w procesie glottodydaktycznym materiały. Przykładowo w ramach specjalizacji język angielski/niemiecki w biznesie pożądane jest nauczanie języka biznesu w sytuacjach symulujących realne otoczenie biznesowe, nie zaś jak obecnie, poprzez pracę z tekstem, wobec czego niemożliwe jest pełne osiągnięcie np. efektu K_F1_JB_U08 „potrafi przyjąć rolę w działaniu profesjonalnym w trakcie gier typu *role-playing* oraz w realnych sytuacjach życiowych”.

- C) W tym kontekście konieczna jest również weryfikacja wskazanych w sylabusach efektów kształcenia przypisanych poszczególnym zajęciom dydaktycznym, a także uzupełnienie warunków i form zaliczenia przedmiotu.
- D) Zastrzeżenia budzi również organizacja praktyk zawodowych, bowiem kształcenie o profilu praktycznym obliguje do realizacji trzymiesięcznych praktyk, których wymiar w przypadku specjalizacji tłumaczeniowej i język angielski/niemiecki w biznesie, nie spełnia wymogów sformułowanych w § 7 ust. 1 pkt 2 lit. c rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1596).

Ad. 2.

- A) Przyjęty sposób organizacji procesu kształcenia uniemożliwia osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, bowiem liczba zjazdów i wymiar realizowanych podczas nich zajęć dydaktycznych wymagających obecności studentów jest niewystarczająca.
- B) Liczba zajęć dydaktycznych prowadzona w systemie kształcenia na odległość przekracza 60%, co jest niezgodne z § 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (Dz.U. Nr 246, poz. 1470).

Ad. 3.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia nie jest w pełni skuteczny. Elementy budujące jakość kształcenia, takie jak monitorowanie oraz sposoby weryfikacji treści i efektów kształcenia właściwych dla profilu praktycznego, okazały się nieefektywne.

- A) Szczególną uwagę należy zwrócić na fakt, iż dotychczas nie opracowano rozwiązań dotyczących monitorowania funkcjonowania systemu weryfikacji efektów kształcenia

praktyk zawodowych, które stanowią bardzo istotny element procesu kształcenia na kierunku studiów prowadzonym w ramach praktycznego profilu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

- B) Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia wymaga dalszego doskonalenia np. ze względu na ograniczoną analizę niektórych elementów systemu, w tym przede wszystkim swobodnych opinii studentów formułowanych w ramach procesu ankietyzacji, czy procesu monitorowania losów zawodowych absolwentów.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I – należy przedstawić podjęte przez jednostkę działania naprawcze oraz ocenić ich skuteczność

1. Koncepcja kształcenia

- A) Realizując zalecenia wynikające z uchwały PKA uczelnia przyjęła *Uchwałę nr 23 Senatu Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie z dnia 14 września 2017 roku zmieniającej Załącznik nr 1 do uchwały nr 14 z dnia 30 maja 2017 roku w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku „filologia” dla specjalności filologia angielska i filologia germańska na studiach pierwszego stopnia o profilu praktycznym oraz Uchwałę nr 24 Senatu Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie z dnia 14 września 2017 roku zmieniającej Załącznik nr 1 do uchwały nr 14 z dnia 30 maja 2017 roku w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku „filologia” dla specjalności filologia angielska i filologia germańska na studiach drugiego stopnia o profilu praktycznym.* Nowoprzyjęte kierunkowe efekty kształcenia realizują główne zalecenie PKA i w pełni definiują specyfikę kształcenia o profilu praktycznym. Jednak w procesie ich opracowywania jednostce nie udało się uniknąć błędów, które muszą zostać poprawione.

Kierunkowe efekty kształcenia nie są w pełni spójne z charakterystykami drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego – poziomów 6 i 7 – w obszarze kształcenia w zakresie nauk humanistycznych dla profilu praktycznego. Na studiach I stopnia nie przewidują one realizacji obszarowych efektów kształcenia dla poziomu 6:

- 1) w zakresie wiedzy P6S_WG/K: absolwent zna i rozumie „budowę oraz funkcje systemów i instytucji właściwych dla zakresu działalności zawodowej właściwej dla kierunku studiów, a także cechy i potrzeby ich odbiorców”;

- 2) w zakresie umiejętności P6S_UW: student potrafi „prowadzić podstawowe badania społeczne niezbędne dla opracowania diagnoz potrzeb odbiorców kultury i mediów”;
- 3) w zakresie kompetencji społecznych P6S_KR: student jest gotów do uczestniczenia w życiu kulturalnym i korzystania z jego różnorodnych form”.

Na studiach II stopnia kierunkowe efekty kształcenia nie uwzględnia analogicznych obszarowych efektów kształcenia sformułowanych dla poziomu 7.

Ponadto kilka kierunkowych efektów kształcenia na studiach I i II stopnia sformułowanych dla kompetencji społecznych odnosi się do umiejętności:

1) studia I stopnia:

- K_F1_K08: „posiada umiejętność korzystania z technologii informacyjnej oraz narzędzi e-learningowych w pracy własnej i samodoskonaleniu”;

2) studia II stopnia:

- K_F2_K12: „posiada ugruntowaną umiejętność słuchania i porozumiewania się – werbalnego i niewerbalnego, bardzo pomocną w pracy nauczyciela i tłumacza, a także w pracy z językiem biznesu”;
- K_F2_K17: „posiada pogłębioną umiejętność korzystania z technologii informacyjnej oraz narzędzi e-learningowych w pracy własnej i samodoskonaleniu, co jest kluczowe w pracy tłumacza i nauczyciela, a także w pracy z językiem biznesu”.

W kierunkowych efektach kształcenia jednostka oprócz efektów kierunkowych wspólnych dla wszystkich studentów sformułowała także efekty dla modułów 1) „specjalizacji nauczyciel języka angielskiego/niemieckiego”, 2) „język angielski w biznesie/język niemiecki w biznesie”, 3) „tłumaczenia”. Efekty te nie uszczegóławiają kierunkowych efektów kształcenia wspólnych dla całego kierunku, lecz odnoszą się do efektów obszarowych i sformułowane są w sposób wykluczający, co w konsekwencji prowadzi do tego, że absolwenci kierunku – w zależności od wybranej specjalności – kończą go uzyskując różną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Jednocześnie należy podkreślić, że efekty kształcenia sformułowane dla modułów przygotowujących do zawodu nauczyciela w sposób prawidłowy przenoszą ogólne efekty kształcenia określone w załączniku do *Rozporządzenia MNiSW z dn. 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowujących do zawodu nauczyciela* (Dz.U. 2012, poz. 131).

Pojedyncze kierunkowe efekty kształcenia zostały sformułowane także w sposób niezrozumiały. Na studiach I stopnia efekt K_F1_W01 zakłada kształcenie w zakresie dwóch języków obcych: „angielskiego/niemieckiego” i efekt K_F1_W02 także w zakresie „drugiego języka (angielskiego, niemieckiego, hiszpańskiego, włoskiego)”, przy czym w

zakresie umiejętności sformułowano dla wszystkich tych języków efekt K_F1_U01: „ma umiejętności językowe właściwe dla studiowanego kierunku zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu co najmniej C1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, jest też świadomy konieczności bezustannego podnoszenia swoich kwalifikacji”. Wynika z niego, że każdy student uzyskuje poziom C1 w zakresie wszystkich wskazanych wyżej języków. Przywołany efekt K_F1_U01 łączy w sobie jednocześnie umiejętności (poziom ESOKJ) i kompetencje społeczne (świadomość podnoszenia kwalifikacji). Ze sformułowania poszczególnych efektów kształcenia nie wynika, czy student nabywa określoną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne obligatoryjnie czy opcjonalnie, ponieważ zapisy w poszczególnych efektach kształcenia zarówno na studiach I jak i II stopnia, ale także w cytowanych wyżej nazwach modułów specjalnościowych dokonywane są przy pomocy znaku „/”, np. K_F2_W03: student „kompleksowo zna terminologię nauk dla kierunku filologia (literaturoznawstwo / kulturoznawstwo / językoznawstwo / glottodydaktyka / translatoryka) na poziomie poszerzonym i potrafi je wykorzystywać w pracy zawodowej”. W tym i podobnych efektach równorzędnie traktowane są dyscypliny naukowe: literaturoznawstwo, kulturoznawstwo i językoznawstwo, jak i subdyscypliny wchodzące w skład językoznawstwa: glottodydaktyka i translatoryka. Przede wszystkim jednak nie wynika z niego, czy studenci uzyskują kompetencje w zakresie wszystkich tych dyscyplin i subdyscyplin, czy w zakresie wybranych z nich. Ponieważ kierunek został przypisany do wszystkich trzech dyscyplin naukowych, to studenci powinni uzyskiwać kompetencje w zakresie wszystkich z nich, pogłębione w ramach wybranych subdyscyplin językoznawstwa. Efekty tego typu powinny być więc sformułowane w sposób jednoznaczny zakładający uzyskanie kompetencji w zakresie literaturoznawstwa, kulturoznawstwa i literaturoznawstwa oraz glottodydaktyki lub translatoryki.

Podobny problem, ale w wyższym stopniu skomplikowania ilustruje efekt K_F2_W09: student „ma pogłębioną wiedzę o powiązaniu dyscyplin właściwych dla kierunku (literaturoznawstwo / kulturoznawstwo / językoznawstwo / glottodydaktyka / translatoryka) z innymi dyscyplinami naukowymi obszaru albo obszarów, z których został wyodrębniony studiowany kierunek studiów, pozwalającą na integrowanie perspektyw właściwych dla kilku dyscyplin naukowych (filozofia, psychologia, pedagogika, socjologia) i sprawnie wykorzystuje to w praktyce; potrafi patrzeć globalnie i interdyscyplinarnie na różne problemy zawodowe i je efektywnie rozwiązywać”.

Podczas spotkania ZO PKA z władzami jednostki, podjęto wspólną analizę wybranych kierunkowych efektów kształcenia i odpowiadające za kierunek osoby, w tym członkowie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia podjęli jednoznaczną deklarację o potrzebie ponownej ich oceny i wprowadzenia odpowiednich zmian.

B) Jednostka dokonała licznych zmian mających na celu upraktyczenie programu studiów. W przypadku modułu treści kierunkowych wyraża się to w realizacji wyłącznie w formie ćwiczeń przedmiotów odnoszących się do gramatyki opisowej i historii literatury oraz wprowadzenie nowego realizowanego w formie ćwiczeń przedmiotu *metody efektywnego uczenia się i nauczania*, który zastąpił dotychczasowy wykład *teoria uczenia się i nauczania*.

Na specjalizacji biznesowej do programu kształcenia włączono zajęcia warsztatowe: 1) *komunikacja w biznesie* i 2) *technologie informatyczne w biznesie*, które zorientowane są na nauczanie w sytuacjach symulujących realne otoczenie biznesowe. Dokonano także zmian w nazwach przedmiotów specjalizacyjnych, rezygnując z członu „praca z tekstem”, by uniknąć dwuznaczności sugerującej, że przedmiot dotyczy tradycyjnej filologicznej analizy tekstu. Ponadto przedmiotom 1) *podstawy zarządzania przedsiębiorstwem* i 2) *rynek pracy* przypisano formę warsztatów, zorientowanych na poznanie różnych aspektów zaczerpniętych ze środowiska biznesowego poprzez wykonywanie zadań w warunkach symulujących rzeczywiste otoczenie biznesowe. Plan studiów dla tej specjalizacji przewiduje wyłącznie aktywizujące formy zajęć.

Na specjalizacji nauczycielskiej likwidując godziny wykładowe zwiększono liczbę godzin zajęć w formach aktywizujących z zakresu dydaktyki nauczania języków obcych.

Na specjalizacji tłumaczeniowej dokonano także zmian proporcji między zajęciami prowadzonymi w formie wykładowej i w formach aktywizujących, na korzyść tych ostatnich, zwiększając między innymi o 100% wymiar ćwiczeń z przedmiotu zorientowanego na przygotowanie do zawodu tłumacza – *techniki paratłumaczeniowe*. Wprowadzono także nowy przedmiot – *narzędzia internetowe w tłumaczeniach*.

C) W ramach działań naprawczych wynikających z zaleceń PKA, podjęto działania, których wynikiem jest między innymi uzupełnienie sylabusów o brakujące wcześniej zapisy dotyczące warunków i form zaliczenia przedmiotów. Analiza wybranych sylabusów wskazuje na bardzo precyzyjne określenie kryteriów oceny. Jednocześnie nie wszystkie treści sylabusów charakteryzują się tak wysoką jakością i wymagają monitoringu ze strony zreformowanego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia pod względem liczby efektów kształcenia sformułowanych dla poszczególnych przedmiotów

i ich uszczegółowienia w stosunku do kierunkowych efektów kształcenia i w konsekwencji specyficzności stosowanych metod kształcenia i metod weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia.

- D) Jednostka na wszystkich specjalizacjach wprowadziła do planu studiów praktyki zawodowe trwające łącznie trzy miesiące na każdym stopniu studiów, spełniając tym samym wymogi § 7 ust. 2, lit. c) *Rozporządzenia MNiSW z dn. 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów* (Dz. U. 2016, poz. 1596). Dla specjalizacji *język angielski w biznesie, język niemiecki w biznesie oraz tłumaczenia* praktyki te odbywają się w wymiarze 480 godzin, a dla specjalności przygotowującej do zawodu nauczyciela w minimalnym wymiarze 150 godzin, określonym w standardach kształcenia nauczycieli. Wymiar ten, aczkolwiek zgodny z minimalnymi wymaganiami, powinien jednak zostać dostosowany do specyfiki praktycznego profilu kształcenia.

2. Program studiów

- A) Jednostka prowadzi kształcenie wyłącznie na studiach niestacjonarnych wspomagane *on-line*. Ponieważ część studentów kierunku zamieszkuje bliższe okolice Częstochowy, a część studentów mieszka poza granicami Polski, zajęcia organizowane są w dwóch trybach, z których jeden przewiduje możliwość częstszych spotkań studentów i wykładowców podczas zjazdów, a drugi nieco rzadszych. Realizując zalecenia wynikające z uchwały PKA jednostka podjęła działania modyfikujące organizację procesu kształcenia i na podstawie *Zarządzenia nr R-3/2017 Rektora Wyższej Szkoły Lingwistyki Stosowanej w Częstochowie z dn. 30 maja 2017 roku w sprawie organizacji roku akademickiego 2017/2018* zwiększyła liczbę zjazdów przeznaczonych na zajęcia kontaktowe w każdym semestrze studiów o dwa i tym samym w zależności od trybu studiów w każdym semestrze odbywa się sześć lub cztery zjazdy. Ponadto w trybie sześciu zjazdów cztery z nich zostały wydłużone o jeden dzień – piątek, który jako dzień roboczy w założeniach powinien być przeznaczony na organizowanie zajęć terenowych, warsztatowych i wizyt studyjnych w rzeczywistych warunkach pracy związanych z daną specjalizacją. W trybie czterech zjazdów wszystkie zajęcia odbywają się w systemie trzydniowym.
- B) Dla obu trybów studiów realizowany jest ten sam program studiów, który w zależności od specjalizacji dla studiów I stopnia obejmuje 1200-1338 godzin. Organizacja studiów i liczba godzin zajęć przypadających na poszczególne zjazdy zapewnia ich realizację przy nieznacznym różnicowaniu dla każdej ze specjalizacji w ok. 45% podczas zjazdów.

Podobne proporcje występują w przypadku studiów II stopnia, dla których plan studiów przewiduje w zależności od specjalizacji 702-744 (bez praktyk zawodowych). Tak więc liczba zajęć dydaktycznych prowadzona w systemie kształcenia na odległość nie przekracza 60%, określonych w § 5 *Rozporządzenia MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość* (Dz.U. Nr 246, poz. 1470). Jednocześnie jednak w planie studiów I i II stopnia, a także w sylabusach przedmiotów studiów nie wyszczególniono liczby godzin zajęć realizowanych *on-line* dla każdego z nich.

3. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia

- A) Zmodyfikowano dzienniki praktyk, do których włączono narzędzie umożliwiające pracodawcom udział w weryfikacji efektów kształcenia oraz formułowanie opinii dotyczących różnych aspektów wykonywanej przez praktykanta pracy.
- B) W ramach doskonalenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia zostało wydane *Zarządzenie nr – R -4/2017 Rektora WSL z dnia 30 maja 2017 roku w sprawie systemu weryfikacji efektów kształcenia w Wyższej Szkole Lingwistycznej w Częstochowie*. Przewiduje ono monitorowanie osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia na kolejnych etapach studiów w ramach poszczególnych przedmiotów, praktyk zawodowych, pracy dyplomowej itd., ocenę poprawności sformułowania efektów kształcenia i powiązania efektów określonych dla poszczególnych modułów z kierunkowymi efektami kształcenia oraz analizę statystycznego rozkładu ocen i analizę opinii absolwentów. Dokument określa zadania, narzędzia i wykonawców. Nowowprowadzony system potencjalnie pozwala na diagnozowanie procesu kształcenia, jednak krótki czas jego funkcjonowania nie pozwala na ocenę jego skuteczności. W pierwszej kolejności powinien on objąć ocenę sformułowania kierunkowych efektów kształcenia oraz zawartość sylabusów ze szczególnym uwzględnieniem liczby efektów kształcenia sformułowanych dla poszczególnych przedmiotów i ich uszczegółowienia w stosunku do kierunkowych efektów kształcenia, specyficzności stosowanych metod kształcenia i metod weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, jakie zaistniały w okresie między przeprowadzeniem przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej uchwałą wymienioną w części I, a otrzymaniem zawiadomienia o powtórnej ocenie jakości kształcenia oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

W związku z dostosowaniem wymiaru praktyk zawodowych do wymagań *Rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów* jednostka przygotowała nową instrukcję i regulaminy praktyk zawodowych oraz narzędzia weryfikujące osiągnięte przez studentów efekty kształcenia. Ogólna instrukcja i regulaminy praktyk zawodowych w sposób prawidłowy opisują zasady ich organizacji i zaliczenia oraz określają ich wymiar, cele, obowiązki praktykanta i zakładu pracy oraz szczegółowe zadania praktykanta. Zmodyfikowano dzienniki praktyk, do których włączono narzędzie umożliwiające pracodawcom udział w weryfikacji efektów kształcenia oraz formułowanie opinii dotyczących różnych aspektów wykonywanej przez praktykanta pracy.

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompleksowości wprowadzonych zmian

Jednostka podjęła działania w zakresie wszystkich wskazanych w uchwale PKA obszarów:

- 1) kierunkowe efekty kształcenia realizują główne zalecenie PKA i w pełni definiują specyfikę kształcenia o profilu praktycznym;
- 2) liczne zmiany w programie studiów skutecznie przyczyniły się do jego upracticznienia;
- 3) w sylabusach uzupełniono brakujące treści;
- 4) wymiar i czas trwania praktyk zawodowych odpowiada wymaganiom *Rozporządzenia MNiSW z dn. 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów* (Dz.U. 2016, poz. 1596) oraz załącznikowi do *Rozporządzenia MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*;
- 5) zwiększona liczba zjazdów i wymiar odbywanych podczas nich godzin zajęć umożliwiają osiągnięcie przez studentów kierunkowych efektów kształcenia;
- 6) liczba godzin zajęć dydaktycznych prowadzonych w systemie kształcenia na odległość nie przekracza 60%, spełniając wymagania *Rozporządzenia MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość* (Dz.U. Nr 246, poz. 1470);
- 7) narzędzia zaliczania praktyk zawodowych umożliwiają weryfikację efektów kształcenia oraz zapewniają pracodawcom udział w tym procesie i formułowanie opinii dotyczących różnych aspektów wykonywanej przez praktykanta pracy;

- 8) Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia potencjalnie pozwala na diagnozowanie procesu kształcenia. W pierwszej kolejności powinien on objąć oceną:
- a) kierunkowe efekty kształcenia pod względem:
 - pełnej spójności z obszarowymi z charakterystykami drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji, typowymi dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego – poziomów 6 i 7 – w obszarze kształcenia w zakresie nauk humanistycznych dla profilu praktycznego na studiach I i II stopnia;
 - jasności i jednoznaczności ich sformułowania;
 - b) uwzględnienie w planie studiów liczby godzin zajęć realizowanych *on-line* dla każdego przedmiotu osobno;
 - c) treści sylabusów pod względem liczby efektów kształcenia sformułowanych dla poszczególnych przedmiotów i ich uszczegółowienia w stosunku do kierunkowych efektów kształcenia i w konsekwencji specyfiki stosowanych metod kształcenia i metod weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia.

Jednostka podjęła więc kompleksowe działania związane z realizacją zaleceń wynikających z uchwały PKA i w większości okazały się one skuteczne, choć Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia wymaga konsekwentnego wprowadzenia we wszystkich swoich obszarach działania i ciągłego doskonalenia. Jednocześnie przeprowadzone podczas wizytacji rozmowy wskazują na wysoką świadomość władz uczelni oraz osób odpowiadających za oceniany kierunek w zakresie różnych aspektów podnoszenia jakości kształcenia, co wyraża się m.in. organizowanymi szkoleniami i doskonaleniem systemu monitorowania zajęć odbywanych *on-line*. ZO PKA miał możliwość zapoznania się z organizacją wybranych przez siebie zajęć na platformie kształcenia na odległość, utwierdzając się w skuteczności podejmowanych w uczelni działań.

1. Ogólna ocena spełnienia kryteriów powtórnej oceny programowej

Kryterium ¹	Ocena stopnia spełnienia kryterium uzasadniająca wydanie oceny warunkowej ² Zadawalająca/ Częściowa	Ocena stopnia spełnienia kryterium po powtórnej ocenie programowej ² Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Znacząco* (zadawalająca)	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Znacząco (zadawalająca)	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	Znacząco (zadawalająca)	Zadawalająca
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia		
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia		
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia		
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia		
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia		

* Pierwotna ocena na kierunku *filologia* prowadzonym na Wydziale Humanistyczno-Społecznym WSL w Częstochowie odbywała się wg procedur określonych w uchwale nr 942/2015 Prezydium PKA z dn. 10 grudnia 2015 roku. Zgodnie z nimi jednostka otrzymała obowiązującą wówczas ocenę „znacząco” odpowiadającą obecnej ocenie „zadawalająco” w kryterium 1, odpowiadającym obecnym kryteriom 1 i 2 oraz w kryterium 6, odpowiadającym obecnemu kryterium 3.

¹ Należy podać ocenę stopnia spełnienia jedynie tych kryteriów, które uzasadniały wydanie oceny warunkowej.

² W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.